

פרטיכל מט' 9/8

מישיבת ועדת הכספים

ביום ה' ז' בכסלו תשי"א-16.11.50

נוכחים חברי הועדה:

היו"ר ד.צ. פנקס
י. אפרתי
א. בן-אליעזר
א. גרנות
ש. דיין
א.מ. גניחובסקי
פ. נפתלי

מ. אילון - מזכיר ועדת הכספים
ש. ספינק - מטעם האוצר

מוזמנים:

ד"ר בן-יהודה - מנהל אגף החינוך במשרד
החינוך והתרבות.
מר אברך - המזכיר הכללי של משרד החינוך
והתרבות.

מ. זגני - החשב הכללי.
ד"ר קיטרון - מטעם משרד המשפטים
ד"ר א. ברגמן - מטעם האוצר.

הישיבה נפתחה בשעה 09.00.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני פותח את הישיבה.
למר גניחובסקי ישנן שתי הצעות לסדר היום.

א.מ. גניחובסקי:

קראתי בעתונות, כי בימים הקרובים תוציא
הממשלה הוראות חדשות בענין יבוא ללא תשלום.
ענין זה הוא רציני מאד ועלול לגרום למפנה בכל עניני הכלכלה. אני חושב
שאסור לנו לחזור על השגיאה שנעשתה בנוגע לצו הקיצוב בהלבשה והנעלה.
עלינו לבקש את הממשלה, שטרם שהיא מוציאה הוראות כל שהן בענין זה,
תשלח בא-כח שלה לוועדת הכספים, כדי שנשמע פרטים בענין זה.

קראתי גם שהורכבה כבר ועדה בקשר לכך. עלינו
לדעת על כך. אם אין זמן לדרון על כך היום, אני מבקש את היו"ר לדאוג לכך,
שלא תהיה החלטה כל שהיא בממשלה, מבלי ידיעת ועדת הכספים.

אשר לשער הל"י לעולים החדשים, אני סניח
שהממשלה יכולה להחליט על כך, אבל זהו ענין קובע מאד ועלולות להיות לו
תוצאות שונות. זה ענין השייך באופן ישיר לוועדת הכספים, ואני מתפלל
שלא הובא לפנינו.

פ. נפתלי:

אינני מתנגד למסירת בקשתו של גניחובסקי
בקשר עם יבוא ללא תשלום לממשלה, אבל יחד עם
זה אינני מקבל את הגישה הכללית, שהכונה היא לעשות מועדת הכספים מוסד
שעליו להיות אחראי ולהשתתף בכל מיני דברי אדמיניסטרציה. אם נלך בדרך זו,
הסגנון האדמיניסטרטיבי צריך יהיה להיות עבד יותר מאשר הוא כעת. אם הממשלה
רוצה לקבוע ועדה אדמיניסטרטיבית, היא אינה צריכה לקבל לשם כך את אישור ועדת
הכספים. אנו יכולים להיות פטריוטים גדולים של ועדת הכספים, אבל רק
במסגרת התקפידים שלנו ואל לנו לערבב תחומי אדמיניסטרציה בתחומי עבודת
הועדה.

א.ס. גניחובסקי:
ברצוני לתת דוגמה. אני דרשתי בוועדה הגדלת הבלו על יינות ומשקאות חריפים ודרשתי נדחתה. לפתע, אני קורא בעתון שהמשלה החליטה להגדיל את הבלו על משקאות. אני מתפלא על כך מאד.

היו"ר ד.צ. פנקס:
אני רוצה להודיע לוועדה ולמר גניחובסקי, שבענין הגדלת הבלו על משקאות חריפים, היה מתקירי היום למסור הודעה, לאחר שהאוצר התייעץ בי. בדרך החוקית הוא הקובע, והיות והושמעו בדיון על התקציב הצעות להגדלת הבלו, בעיקר על המשקאות היקרים, נענתה המשלה עכשיו להצעה זו. הכוונה היא שזה יתן כמעט עוד מיליון ל"י, בחשבון שנתי. לא הגדילו את הבלו על הבירה, כי היא נחשבת למשקה עממי. אני חושב שועדת הכספים איננה צריכה להתנגד להגדלת הבלו על היינות והמשקאות החריפים.

הבלו על יינות היה בערך 4,5 גרוש על בקבוק יין, ועכשיו יוכפל; על יינות טובים יותר יוגדל הבלו ב-15-10 גרוש הבקבוק. בליקרים - חצי ל"י על ליטר אלכוהול.

הטענה היא כפולה: המדינה צריכה מכנסה נוספת; המצרך הזה, למרות הבלו, עדיין זול הוא בהשוואה למצרכים אחרים.

אני אמרתי כי אני מסכים לכך, אולם הייתי רוצה שישאר סוג אחד של יין זול, שעליו לא יוגדל הבלו. אולם, לשם כך יש צורך בשינוי חוק תוצרת היינות, כי עוד בימי המנדט נאסר על ייצור יין עם סוכר.

אני מבקש מהוועדה שתצטרף למשאלתי בענין היין הזול.

ישנו נסיון רציני להגדיל את האכספורט של יין לאמריקה, ואני מקווה שהדבר יצליח.

אשר לשאלות הנוחרות בנוגע ליבוא ללא תשלום, הרי זה חלק ממאזן התשלומים וועדת הכספים עדיין לא סיימה את דיונה בשטח זה. אני מסכים שנודיע עוד היום לאוצר, ועל ידו למר גרי, שהיינו רוצים לפני שהתכנית תוגשם, שימסרו לנו דו"ח ויאפשר לנו להעיר הערותינו. אבל ברור שלא נתערב בעניינם אדמיניסטרטיביים. אנו לא נרכיב אדמיניסטרציה פקידותית.

אשר לשער הל"י בנוגע לעולים, נשמע על כך מסר הורוביץ.

אני מציע שנעבור לעניני החינוך. עלינו לשמוע משר בן-יהודה תשובות על השאלות שנשאלו על ידינו.

ד"ר בן-יהודה:
בקשו ממני השואות בין משכורת חדשית של מורה ערבי ובין זו של מורה עברי. לקחנו כדוגמה משכורת חדשית של שני מורים כאלה, בעלי משפחה בת שני ילדים ושתי שנות וותק. לפי הדרגה הקודמת, מקבל מורה עברי 66½ ל"י לחודש; מורה ערבי - 49.640 ל"י לחודש. כל מספר מורכב מארבעה מספרים: המשכורת היסודית, תוספת המשפחתית, תוספת היוקר ותוספת המצוקה שהיתה קיימת עד עכשיו. אצל המורה העברי המשכורת היסודית היא 16½ ל"י; התוספת המשפחתית בעד שני ילדים ואשה - 4½ ל"י; תוספת יוקר - 30.980 ל"י; תוספת המצוקה - 15.329 ל"י. ביחד - 66.427 ל"י. אצל המורה הערבי המשכורת היסודית היא - 11½ ל"י; תוספת בעד אשה ושני ילדים - 4½ ל"י; תוספת יוקר - 23.640 ל"י; בטקום תוספת המצוקה, תוספת של 10 ל"י לחודש. ביחד - 49.640 ל"י.

עכשיו תעלה דרגתו של מורה בית הספר היסודי בסכום לא קטן, בערך 10-12 ל"י. עוד אין החלטה על הדירוגים הפנימיים, אלא רק של ההתחלה והסוף.

הרטה המקצועית של המורה הערבי היא נמוכה הרבה מזו של המורה העברי. בין כל המורים הערביים בארץ, אפשר למצוא כ-10 מורים בעלי הכשרה פדגוגית. כמעט כולם גמרו את בית המדרש הערבי של ממשלת המנדט.

בקשו את פידוש ההקצבות לבתי הספר המקצועיים. ההקצבה היא בסך 30.000 ל"י. זה לא נעשה לפי מדרג של תלמידים, אלא בעקר לפי צרכי בתי הספר בהשגת ציוד ושיפורו, לפי המלצות המפקחים על בתי הספר המקצועיים. בכל בתי הספר המקצועיים לומדים 2798 תלמידים.

היו"ר ד.צ. פנקס:
האם אתם משגיחים על כך, שהכסף יוצא לציוד בלבד?

ד"ר בן-יהודה:
כן; לרוב מקבלים בתי הספר ציוד ולא כסף.

בשאלתי על התמיכה בבתי הספר החקלאיים, הסכום הוא 24.000 ל"י ל-44 בתי ספר. התמיכה הגדולה ביותר היא 2.000 ל"י למקרה ישראל; המינימום הוא 50 ל"י לכפר ויתקין. גם זה רק לציוד ושיפורו.

מ. זגני:
בתי הספר החקלאיים מקבלים תמיכה גם ממשרד החקלאות. מקרה ישראל - 5.000 ל"י, ועכשיו ישנה הטכמה על תוספת של 15.000 בשביל התקציב הרגיל שלהם; כלומר - 20.000 ל"י. בית הספר החקלאי בפרדס-חנה - 540 ל"י; בית הספר החקלאי על שם כדורי - 46.000; ספנדירות לתלמידי בתי ספר חקלאיים - 2.000 ל"י ו-1.200 ל"י.

ד"ר בן-יהודה:
שאלו אותי, כמה צריך יהיה להוסיף לתקציב, אם יותן לרשויות המקומיות המקבלות פחות מ-50%, עד 50%. על זה יש לנו חשבון מדויק. בשנת תש"י קבלו כל הרשויות המקבלות רק 30% - 920.000 ל"י כמשכורת. מזה אנחנו נתנו 276.000 ל"י. אם ניתן להן 50%, נצטרך להוסיף 183.928 ל"י.

אם נוסיף לרשויות המקומיות שקבלו 42,5% עוד 7,5%, נצטרך להוסיף עוד 35.000 ל"י לשנה. ביחד - 219.115 ל"י לשנה.

עכשיו אני בא לתוספות. התוספות על המשכורת, אם אנו חושבים שהדרגה תעלה את משכורת המורים ב-18%, תהיה לאלה שקבלו 30% עוד 165.000 ל"י על כל המשכורת. זה, כמובן, לפי מספר הילדים בשנה הקודמת. מזה צריך לחשב 20% על חשבוננו, כלומר בין 30-50% - 33.125 ל"י. למקומות שקבלו 42,5%, עלינו להוסיף - 6375 ל"י; ביחד - 39.500 ל"י. אם נוסיף את הסכום הזה ל-219,115 הקודמים, יגיע הסכום ל-258.615 ל"י.

חשבון זה הוא לפי מספר הילדים בשנה הקודמת, וכן גם לפי המשכורת של שנת תש"י. בדרך כלל גדל מספר הילדים משנה לשנה, בערך ב-7,5%. גם וותק המורים עולה, בערך ב-10%. סכום זה יגיע ל-25,861 ל"י, בסך הכל - 284.476 ל"י לשנת תש"א.

מזה, לקחתי בחשבון התקציב 7/12. לא נוכל לחשב את התוספת הראשון לאוקטובר, כי כל המורים התקבלו השנה מ-1 לספטמבר.

חשבון זה הוא רק לבית הספר היסודי. אנו נוהגים השנה לגבי גיל 5 סמך כמו לגבי בתי ספר. אם ניתן 50% לבתי הספר, יהיה עלינו לתת אותו סכום גם לגבי הילדים. יהיה צורך לתת תוספת גם לבתי ספר לנערים עובדים.

לפי הערכתו של היו"ר, אינן מתחלק כל הסכום של 1.400.000 ל"י, אלא ישנם עודפים.

י. אפרתי:

ד"ר בן-יהודה:
בשנה הקודמת לא חילקנו את כל הסכום, השארנו רזרבה ולקחנו מאה אלף ל"י לילדי עולים. מפני זה חילקנו רק 1.200.000 ל"י. כדי להציע השנה תקציב מצומצם, התחלתי מ-1.200.000 ל"י, אלא שהגידול וההרחבה כבר הגיעו ל-1.400.000 ל"י. את הסכום הזה נצטרך לחלק בדיוק ולא תשאר כל רזרבה, או אפילו פרוטה אחת לילדי עולים.

התמיכה לגני ילדים בשנת תש"י היתה - 160.000 ל"י. לפי השערותנו לא יתחלק הסכום לשני חצאים שווים; אנו חושבים כי עד גיל 5 קבלו תמיכה גדולה יותר, כי ישנם ילדים בני 3 ואפילו בני שנתיים הלומדים בגני הילדים. החישוב שלנו הוא, כי עד גיל 5 הוצאנו בערך 100.000 ל"י ומ-5 ומעלה - כ-60.000 ל"י.

היו"ר ד.צ. פנס:
נשארו כמה דברים פתוחים, ואני רוצה לסכם ולהעמיד להצבעה.

יש, לדעתי, שתי שאלות שהועדה כולה רוצה לחזור ולדון בהן: התמיכה בגני הילדים וקביעת מיכסת התמיכה המינימלית. ישנן הצעות של רוקח בנוגע לבתי הספר המקצועיים והבדל המשכורות בין המורים הערביים והעבריים. אשר לבתי הספר המקצועיים, לא ראיתי שחברים אחרים של הועדה תמכו בהגדלת הסכום ואמרו שנחכה עד התקציב הבא. אשר למשכורת המורים הערביים, כתבתי לראש הממשלה ולא קבלתי עדיין תשובה.

נשמור לרוקח זכות להסתייג על ההצעות האישיות שהציע. הייתי רוצה שנחליט כעת בנוגע לגני ילדים ובנוגע למינימום התמיכה.

כדי להקטין את הסכום הדרוש לשם התיקון הזה, אני מוכן לקבוע תאריך, 1 בינואר 1951, שזה בתקציב השנה הזו רק שלושה חדשים. אינני רוצה להשאיר דבר זה, לאחר שבידרנו את הדבר, לזכות חוזר בשנה הבאה. אנו נגיע לדיון בתקציב די מאוחר; המועצות המקומיות אינן יודעות כיצד להכין את התקציב שלהן; אם התקדים הזה קיים, ידעו על מה הם עומדים ויוכלו להכין את תקציביהם על פי זה. לנו זה יעלה, לדעתי, 70.000 ל"י וזה לא יהרוס אותנו.

אם לא נעשה זאת, הרי לגני תקציב השנה הבאה יחזור שוב הוכוח הזה. אנו צריכים להודות בחוסר כשרוננו לגמור תקציבים בזמנם.

אני פונה לחברי הועדה ולאוצר, לאפשר את הדבר הזה; אני, כשלעצמי, אראה בזה מעשה טוב.

מ. זגגי:
אני חושב שאפשר להחליט על 50%, אבל לא מ-1 בינואר, אלא מהתקציב החדש. טבחינה תקציבית היה דבר זה מקל עלינו מאד, ובפרינציפ היתה מתקבלת הצעת היו"ר, כדי שלא יחזור הוכוח בשנה הבאה. אינני בטוח אם הסכום של 70.000 ל"י הוא נכון.

י. אפרתי:
לי יש רושם שהבעיה העקרונית היא התקדים ולא 70.000 ל"י; זה קובע לגבי השנה הבאה. אם אין התנגדות לזה, אינני רואה ענין גדול בעלית הסכום הזה.

מ. זגגי:
אני מציע להחליט על ה-1 באפריל. יכול להיות שנוכל לעשות שנויים בדשוינות המקומיות, ושהחנוך יקבלו כולם 50%. זאת, בעצם, היתה ההצעה המקורית של היו"ר.

היו"ר ד.צ. פנקס:
אולי נעשה את הדבר במצורף, כי בכל זאת ישנו
הכדל בין שתי ההצעות. האוצר היה רוצה -
ואני מקבל את הרעיון בפרינציפ - שמשרד החינוך יתן תמיכה במכסה שורה
לכל בתי הספר, ושהקורקטורה תבוא ע"י הגרנטיבט הכללי שנוחנים לכל מקום,
והוא רוצה להנהיג זאת בשנה הבאה. אני חושש לזה, ומשום כך הייתי מציע
שאת השאלה הזו נשאיר פתוחה. על השאלה הזו נדון לקראת תקציב השנה הבאה,
אבל מ-1 לינואר נעלה את המכסה עד 50% לאלה שקבלו פחות. יש בזה משהו
מתיקון היחסים בין הרשויות המקומיות ובין הרשות המרכזית.

זוהי שאלה של פחות ממאה אלף ל"י. הייתי מאד
מבקש שהועדה תסכים לדבר זה ואנו נמסור לכנסת, שלקראת השנה הבאה
תעמוד לדיון השאלה על קביעת מכסה אחידה.

א. גרנות: הייתי רוצה לדעת, מהי עמדת האוצר בשאלה זו.

ס. זגני:
לי לא ברור עדיין אם הסכום יהיה רק 70.000
ל"י, יכול להיות שהוא יהיה גדול יותר.
היתה הצעה על מכסה אחידה של 50%; כלומר, שיורידו מכסה מקומות ויוטפזו
למקומות המקבלים פחות מסכום זה, מתוך הנחה שמשרד הפנים, לפי המצב החסרי
של הרשויות בכל שנה, יוסיף את הסכום הדרוש. אנו הסכמנו לזה בפרינציפ.
השאלה היא רק, אם לעשות זאת בינואר או באפריל. נקבל אם תחליטו על
אפריל, כי אז לא נצטרך להוסיף עכשיו, ותקציב אפריל שלנו כולל גם את
שנת תשי"א.

אני מציע להחליט, שהרשויות המקומיות יקבלו
את התוספת בינואר, אבל ישולם להן מתקציב אפריל.

היו"ר ד.צ. פנקס:
הסיכום הוא: החל מ-1 בינואר 1951 תהיה מיכסת
התמיכה של משרד החינוך במשכרת המורים בבתי
הספר העממיים במינימום של 50%. את התשלומים שיש לסדר, על פי זה, לרשויות
המקומיות גם בעד התקופה מ-1 בינואר עד 31 במרץ 1951, יביאו בחשבון
בהכנסת תקציב שנת 1951/52.

שאלת העמדת התמיכה לבתי הספר העממיים על מיכסה
אחידה של 50%, תהיה נידונה בקשר עם תקציב השנה הבאה, והועדה מבקשת
את האוצר ואת משרד החינוך להכין חומר בקשר לזה,
נעבור עכשיו לענין גני הילדים.

ס. זגני: אם הועדה תחליט על התוספת, אבקש לדחות זאת
עד שובו של שר האוצר.

היו"ר ד.צ. פנקס:
זאת אומרת, לסיים את הדיון על התקציב, מבלי
לקבוע כל סכום לתמיכה בגני ילדים 4-5, או
להשאיר את התקציב פתוח עד להתייעצות עם שר האוצר. זוהי שאלה פרינציפיונית
חשובה מאד.

ס. זגני: היה נכון, לדעתי, לדחות גם זאת לתקציב החדש,
כי לאור התקציב החדש אפשר לראות, באיזו מידה
אנו יכולים לכלכל דבר זה.

היו"ר ד.צ. פנקס:
מתוך שמירה על יחסים הוגנים, שכולנו חייבים
בהם אחד כלפי השני, לא אוכל להתנגד לדרישה,
לחכות עד לשובו של שר האוצר. אלא, הייתי מציע שנסיים את התקציב בלי
שנחליט על השאלה הזו, ונודיע גם בכנסת, כי אם נגיע לידי הבנה עם שר
האוצר, תהיה זו תוספת.

אנו מסיימים את התקציב. לגבי חינוך אין יותר שאלות, מלבד הסתיגויות שאנו דושמים. אני מזכיר לחברים שגם לרפסור ישנה שורה של הסתיגויות; אותם הדברים שהביא כשדנו בקיץ על התקציב, והוא חוזר עליהם. אני מניח כאילו הוצבעו ונידחו ויש לו זכות הסתיגות, כי הוא לא חידש דבר.

לגבי תמיכה בגני הילדים, למרות שתקציב החינוך מסתכם ויבוא לכנסת, השאלה עור תהיה נידונה גם לגבי התקציב הנוכחי, כתוספת אפשרית לתקציב.

לגבי הצד הפורמלי, פשרד החינוך מתבקש להדפיס עכשיו מחדש את תקציב החינוך, עם כל השנויים שנתקבלו.

א.ס. גניחובסקי: אני הצעתי שמשרד החינוך, מתקציבו הוא, יקבע שופט על כל מיני לחץ ופיתויים הנועשים בעניני חינוך. אם הצעתי לא תתקבל, תהיה לי הסתיגות על כך.

הי"ר ד.צ. פנקס: כדי שתהיה לך זכות להסתייג, אתה חייב להציע סכום מסוים למעוף זה.

א.ס. גניחובסקי: אני מציע 1.700 ל"י לשנה זו.

שר החינוך, כבודו במקומו מונח, אבל הוא איננו עונה על דרישות ושאלות; הוא הודיע בכנסת, כי מכיון שישנן טענות על גבי טענות בקשר לדברים האלה, ייקבע שופט עליון שיקבע בכל פעם. אני יכול להוכיח זאת, זה כתוב בדבר הכנסת.

פ. נפתלי: בייתי מבין לו היה המדובר בסכום מסוים בשביל פקיד נוסף במשרד שיטפל בטענות אלה, אבל אינני מבין כשהמדובר הוא על שופט עליון, ולדעתי אין זה חוקי. אפשר לברר זאת; לדעתי, לא קיים דבר כזה, שמשרד מסוים יכול למנות שופטים. ישנם חוקים מיוחדים וצורה מיוחדת של מינוי שופטים.

ד"ר בן-יהודה: גניחובסקי זוכר רק חצי מהודעתו של שר החינוך בכנסת. שר החינוך הודיע, שמונו שופטים, וכאמת מונו שלושה שופטים ע"י שר המשפטים, בכדי לטפל בענינים אלה. שר החינוך פנה בשאלה אל שר המשפטים, כיצד לבצע את הדבר מבחינה חוקית. שר המשפטים התקשה בדבר, אבל נמצא נוסח שהשופטים, אם כי אינם מרוצים ממנו ביותר, פועלים לפיו. השופטים שמונו הם: שילה בת"א, עדן בירושלים והגב' וינוגרדוב בחיפה. עדן ושילה כבר פעלו בשאלות אלה.

על כן אין לדבר על מינוי שופט. אפשר רק לבקש להפעיל דבר זה ביתר פעילות, כי לא תמיד מובאת כל תלונה מיד בפני השופט. אולי אפשר לבקש שהגדרת האנשים האלה תהיה ברורה. מלבד זה, הכנסת הגבילה אותנו בחלק גדול מהתלונות. הובאה רשימת תלונות ע"י הגב' פרסיץ, והכנסת החליטה שועדת החינוך תשמש מבררת לכל התלונות נטלה. התלונות הן בתיק ועדת החינוך וישנה ועדת משנה שעליה לברר את הדברים. אפשר לבקש שהיא תזדרז, אבל הגופים ישנם.

הי"ר ד.צ. פנקס: אני מרשה לעצמי להעיר על נקודת התורפה בסידור זה והיא, שאל השופט יכול לפנות רק שר החינוך ולבקש אותו לכרוק ענין מסוים. לו היתה קיימת פרוצדורה שכל זרם יכול לפנות, היה הדבר פועל בהרבה יותר יעילות. אני מציע כתיקון: כל נציג רשמי של זרם (המפקח הראשי) יכול לפנות לשופט.

א. בן-אליעזר: אינני רוצה לנצל ישיבה של ועדת הכספים כדי לעורר שוב את שאלת הזרמים בכללה; זאת אעשה בכנסת. אבל נרמה לי שבישיבה זו יש לי רשות לבקש ממשרד האוצר וגם ממשרד

החינוך, הערכה מבחינה כספית גרידא, מה עולים לנו הזרמים. זאת אומרת, כמה פחות היה תקציב המדינה עולה לנו, לו היה החינוך בארץ אחד. אני מבקש לקבל את החשבון הזה.

א.ט. גניחובסקי:
אני שמח על דברי ד"ר בן-יהודה שישנם כבר שופטים הפועלים בעניני החינוך. אולם, נאמר שיהיה שופט מיוחד שיטפל בעניני חינוך, וכפי שאני רואה הדבר נסמך לשופטי שלום. לא לפה היתה הכוונה.

משום כך, אני עומד על הצעתי שיקויים מה שהובטח ע"י שר החינוך.

ד"ר בן-יהודה:
מן הראוי היה לשמוע את דעתו של שר החינוך בענין זה. אינני יודע מה יענה על שאלה זו וזהו ענין הנוגע ביסוד כל היחסים. על כן אני חושב שצריך לפנות אליו ולשאול את דעתו על כך.

אשר לשאלתו של בן-אליעזר, זוהי עבודה גדולה ומסובכת, אולם אנו עושים אותה במשך. מותר לי להגיד, שההבדל בכספים לא יהיה גדול. אלה החושבים כי יש בזה נזק מוסרי לאומי גדול, אם כך, הוא הרבה יותר גדול מהנזק הכספי. השאלה הרוחנית, המוסרית, הלאומית, היא הרבה יותר גבוהה לעומת ההבדלים בכספים.

בערים אין הבדל; בת"א ישנם 75 בתי ספר והם היו קיימים גם אילו היה קיים רק זרם אחד; אותו דבר בפתח-תקוה ואפילו בראשון לציון. במקומות קטנים, ברור המקומות ישנו בית ספר מסוג אחד. נכון שישנם מקומות בהם הפצב הוא ממש מגוחך, לאור ריבוי בתי הספר לעומת מיעוט החלמידים, אולם ההבדל הקיים, הוא קטן מאד לעומת הבעיה מבחינתה העקרונית.

היו"ר ד.צ. פנקס:
אני מבקש את ד"ר בן-יהודה, לשאול את שר החינוך, אם הוא מסכים לכך, שכל מפקח ראשי יכול לבקש שופט לרון בעניני חינוך.

אני מבין שגניחובסקי עומד על הצעתו, ואני רושם לו הסתייגות על סכום של 1,700 ל"י למשרת שופט מיוחד.

אנו עוברים לענין התרבות.

מר אברך:
אשר להקניית הלשון, צריך להבין שלא כדוגמת חוק חינוך חובה, ~~ההמחייב~~ את כל השטח, זהו קומץ שאיננו משביע את הארץ. אין להניח שבזה יעשו את רשת ההוראה בכל הארץ. זהו רק חלק ממה שניתן להיעשות בעבודת הנחלת הלשון.

אני מבקש, לפי בקשתו של שר החינוך, כי הועדה תוסיף 35,000 ל"י, כדי להגדיל את הרשת, כי פשוט לא נוכל לעמוד בכך. גם לאחר התוספת לא יספיק הסכום, אבל בסכומים הקיימים כמעט שאי אפשר לעבוד כלל. אני יכול להוכיח שזה, למעשה, 200 כיתות לימוד, וזה כמעט כלום, בהשוואה לצרכים הקיימים היום בהקניית הלשון העברית בארץ.

משאלתי השניה היא, ביחס למספר העוברים באגף התרבות. כאשר קבלנו את המחלוקת ועשינו בהן ריאורגניזציה, בנינו זאת בצמצום אכזרי, ללא כל השואה לצרכי האדמיניסטרציה האמתיים. מה שאני מבקש כאן, אינו הגדלה לגבי המשכרת, אלא לתת לנו אפשרות, בתחום הסטטים האלה, לקבל 15 עובדים בכל מחלקות האגף התרבות, ביחוד לתפקידים אדמיניסטרטיביים, כי אחרת אין כל אפשרות לעבוד, אפילו בסידורים משרדיים פשוטים.

היו"ר ד.צ. פנקס:
בנוגע ~~למשל~~ למשאלה הראשונה צריך משרד האוצר לחוות את דעתו, כי זהו סכום די ניכר. עלי לוטר

כי ישנה איזו דיס-פרספורציה בין מאה אלף ל"י לכל הישוב ובין 40.000 ל"י רק לכמה מאות אנשים הלומדים באופן אינטנסיבי, אם נביא בחשבון שלפחות עוד כפליים מהסכום הזה ניתן ע"י הסוכנות היהודית כדי לכלכל את האנשים באולפנים האלה.

אשר לתוספת, אני בלכ שלם בעד התוספת, אילו הייתי רואה שאפשר עוד לעשות משהו. אינני יודע אם 35.000 ל"י הוא הסכום הנכון. הייתי מציע בענין זה שיחה עם האוצר.

אני מציע למחוק בסעיף זה את סעיף המשנה: „רכישת מכונות“.

מר אברד: אין אלה מכונות פרטיות, אלא מספר מטוים של ג'יפים, שבלעדיהם אין אפשרות להגיע למקומות.

היו"ר ד.צ. פנקס: זה דבר שונה.

אני מציע שהמחלקה תדפיס עכשיו מחדש את התקציב כולו.

לגבי חובסקי יש זכות בענין זה להציע הצעות; אולם, לא ידוע אם יהיה וכוח והסתיגויות.

י. אפרתי: זהו סעיף המדבר על עולים, ואני חושב כי הועדה צריכה להתייחס באהדה להגדלת הסכום המיועד להקניית הלשון.

היו"ר ד.צ. פנקס: גמרנו את ענין התרבות והחזרת תודפת מחדש. בנוגע לסעיף זה יש כמה הצעות לגבי חובסקי והוא יציע אותן בישיבה הבאה.

ד"ר קיטרנון: קבלתי הוראה מהיועץ המשפטי לממשלת ישראל, להודיע לוועדה שהממשלה מבקשת, לעת עתה, לגנוז את ההצעה על חוק מס נסיעות לחו"ל.

היו"ר ד.צ. פנקס: אני מרשה לעצמי לומר, כי החוק איננו נמצא כרגע בידי הממשלה, אלא ברשות הועדה שקבלה אותו מהכנסת. כל סמן שהממשלה לא תגיד לנו את הנימוקים, לא נוכל לדון בזה.

ד"ר א. ברגמן: עלי לציין כי לא ידעתי על החלטה זו ועל סבותיה.

היו"ר ד.צ. פנקס: אנו מבקשים את הנימוקים לישיבה הבאה, ואז נוכל להחליט כיצד לפעול.

הישיבה נועלה בשעה 11.00.